

2. Краткая философская энциклопедия. М. : Прогресс, 1994. 576 с.
3. Педагогика: учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей. Под ред. П. И. Пидкасистого. М. : Педагогическое общество России, 2002. 426 с.
4. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник. Х.: Прапор, 2004. 640 с.
5. Відповідальність. URL: https://pidru4niki.com/81038/etika_ta_estetika/ (дата звернення: 22.01.2021).
6. Визначення поняття лояльності. URL: <https://real-life.kr.ua/termini> (дата звернення: 22.01.2021).
7. П'єр Абеляр. Біографія й філософія. URL: <http://bibliya-online.ru/per-abelyar-biografiya-i-filosofiya/> (дата звернення: 22.01.2021).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-40>

СПОРТИВНО-ІГРОВІ МЕТОДИ В СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ, СПРЯМОВАНИХ НА РОЗВИТОК РУХОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ

Григоренко Г. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методик викладання
спортивно-педагогічних дисциплін*

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Григоренко Д. П.

*асистент кафедри методик викладання
спортивно-педагогічних дисциплін*

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Васильєв Ю. С.

*здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ, Донецька область, Україна*

Організація фізкультурно-оздоровчої роботи освітнього закладу передбачає формування рухової активності учнів, розвиток та вдосконалення фізичних здібностей як основи зміцнення здоров'я. Спортивно-ігрові методи дозволяють школярам оволодіти та

вдосконалювати техніку виконання рухових дій, раціонально використовувати резерви організму, а вчителю – підвищити щільність уроку, корегувати навантаження, сприяти створенню позитивно-емоційного клімату. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю цілеспрямованого та системного фізичного виховання учнівської молоді, досягнення оздоровчих цілей, застосування дієвих методик розвитку фізичних здібностей, набуття міцного здоров'я та оптимізації їх рухової діяльності.

Наприкінці 2020 року в Україні були затверджені основні напрямки реалізації Національної стратегії безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі на 2021 рік, серед яких зазначено необхідність забезпечення «комплексного розвитку фізичної культури та посилення рухової активності дітей», зацентовано увагу педагогів на «використання здоров'язбережувальних технологій під час проведення навчальних занять з окремих предметів (інтегрованих курсів) і під час перерв між ними» [3].

Висвітленню проблем формування та вдосконалення рухової активності дітей на уроках фізичної культури присвячені наукові праці М. Віленського, Т. Круцевич, О. Лук'янова, І. Муравова, В.Санюк, А.Терещенко. Розвиток фізичних якостей учнів під впливом рухливих ігор досліджували О. Єременко, Ж.Твердохліб, В.Трофимов. Українські народні ігри у структурі уроку, як зазначають В.Жилюк, С. Мудрик, Я.Смаль, О.Чміль, А.Цьось, сприяють фізичному розвитку учнів, удосконаленню їх рухової активності, мають за мету виховання національних ціннісних орієнтацій.

Для визначення загальної характеристики інтересу учнів до уроків фізичної культури, як основної форми фізичного виховання, ми провели анкетування та отримали дані, які вказують на те, що 70,2% учнів регулярно відвідують уроки, вважають, що вони позитивно впливають на їх рухову активність й сприяють здоровому способу життя. 23,3% учнів зазначили, що несистематично відвідують уроки фізичної культури, не вбачають в цьому необхідності. Вони віддають перевагу відвідуванню спортивних клубів або несистемним заняттям з самовдосконалення. Ми звернули увагу й на те, що 6,5% учнів ігнорують будь які заняття фізичною культурою та ведуть малорухомий спосіб життя, але інколи пасивно проводять свій час у рекреації.

Отримана нами інформація дозволяє стверджувати, що педагогічні форми й методи розвитку фізичних здібностей учнів під час навчання та виховання повинні знаходитися в стані постійного удосконалення, модернізації та трансформування. З цією метою вчитель фізичної культури повинен системно здійснювати інтеграцію таких компонентів

фізичного виховання як: спеціальні фізичні вправи; рухливі, народні та спортивні ігри; різноманітні варіанти колового тренування; релаксація. Враховується й те, що організм школярів характеризується великою рухливістю нервових процесів, легкістю утворення й перебудови умовно-рефлекторних зв'язків, тому ефективним є використання ігрових методів, які спрямовані на розвиток рухових здібностей [1].

Створення ситуації успіху, отримання задоволення від фізичних вправ, отримані позитивні емоції мають велике значення у підвищенні фізичної працездатності, як важливої складової виховання фізичних здібностей учнів. Саме позитивний емоційний стан активізує їх фізичну активність на рівні вищої нервової діяльності. Формування цих здібностей можливе лише тоді, коли вчитель володіє не тільки загальними науковими позиціями про вікові особливості та закономірності розвитку школярів, але й має загальну характеристику учнів класу, де він працює, володіє сучасними педагогічними технологіями щодо їх формування.

Під час опитування ми з'ясували, що у різних частинах уроку учні позитивно сприймають естафети, ігри з елементами вправ з гімнастики, легкої атлетики, змагання, спортивні ігри, народні ігри тощо. До підготовки та проведення занять, в яких буде використано спортивно-ігровий метод, можливо залучення учнів. Вчитель при підборі ігор до занять повинен враховувати те, що одне й те саме завдання можна виконувати в різних варіантах (зміна або доповнення обладнання; уточнення до правил гри; введення додаткових елементів колективної відповідальності тощо).

Заняття, що проводяться спортивно-ігровим методом, сприяють не тільки розвитку та вдосконаленню фізичних здібностей, а й надають можливість закріплювати рухові навички, здобуті раніше в процесі навчання певним руховим діям. До спортивно-ігрового методу фізичного виховання учнів належить достатня кількість ігор, що можуть бути включені до структури навчальних занять, спрямованих на розвиток рухових здібностей школярів.

Плануючи урок з фізичної культури, вчитель враховує ступінь впливу обраної гри на формування та виховання певних рухових характеристик [4]. Основою рухливих ігор є фізичні вправи, в ході яких учні повинні досягти певної мети.

Методи фізичної вправи, що використовуються при організації занять, спрямованих на розвиток рухових здібностей школярів, структуровані на оптимальному співвідношенні таких її базових складових, як потужність (інтенсивність), обсяг, термін одноразового впливу, термін і кількість серій повторного впливу фізичних

навантажень, структура оперативного та кумулятивного відновлення психомоторних можливостей учнів (інтервали відновлення, поєднання рухових маніпуляцій з дихальними вправами, масаж, аутотренінг, спокій). Обов'язково враховується координаційна та морфо-функціональна структура фізичного навантаження (фізичні вправи силового, швидкісного, швидкісно-силового змісту), аеробної, анаеробної витривалості на спритність і рухливість у суглобах, комбіновані вправи, фізичні вправи полікомпонентної структури, координаційної реалізації механізмів управління руховою діяльністю людини.

При початковому етапі навчання учнів спеціальних вправ рекомендується використовувати ігрові вправи, комбіновані ігри-вправи, ігри-естафети, командні ігри-стрибки, ігри-метання, ігри-змагання, традиційні народні рухливі ігри. У рекомендованих іграх, спрямованих на розвиток сили, учні повинні подолати вагу обтяження, власну вагу або вагу супротивника: «Бій півнів», «Перетягування канату», «Ходіння в упорі на руках», «Перетягни за лінію», «Виштовхни з кола», «Перенесення у колоні (шерензі). Вправи та ігри для розвитку в учнів гнучкості: «Місток та кішка», «Біг по колу». Рухливі ігри та вправи, що спрямовані на формування швидкості та швидкісно-силових якостей: «Виклик номерів», «Стрибучий мисливець», «Боротьба за прапорці», «Ручний м'яч», «Мисливці та качки», «Квач» тощо [2, 5].

Результатом спільної роботи вчителя та учнів на уроках із застосуванням спортивно-ігрового методу є підсумковий урок-змагання, який проводиться після вивчення певного розділу програми з фізичної культури. Вчитель складає програму змагань, враховуючи при цьому рівень психосоматичного здоров'я, вік, стать учнів класу, особливості мікроклімату класу. Обов'язковою умовою є участь в змаганнях усіх учнів класу. Для вибору ігрових вправ для змагань необхідно враховувати ступінь засвоєння учнями певних рухових дій, спираючись на програмний матеріал уроків фізичної культури.

Застосування спортивно-ігрових методів, які було системно впроваджено у навчально-виховний процес мали суттєвий вплив на формування й вдосконалення рухових здібностей учнів, виховання позитивного ставлення до національних традицій з оздоровчої рухової активності як компоненту здорового способу життя. Наші висновки підтверджують і результативність активного творчого пошуку вчителя у підготовці до уроку. Позитивний результат, як оцінка педагогічного експерименту, полягає у практичних рекомендаціях щодо підбору, методичного та технічного забезпечення, педагогічного супроводу процесу виконання фізичних вправ. вирішення проблеми.

Література:

1. Григоренко В. Г. Феномен психомоторних здібностей та психосоматичного здоров'я в процесі соціально-ціннісного самовизначання учнів загальноосвітньої школи. *Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць* за заг. ред. В. І. Сипченка. Слов'янськ, 2012. Вип. LIX, ч. 2. С. 192–206.
2. Ковальчук Н.М., Санюк В. І. Рухливі ігри на заняттях із гімнастики: методична розробка. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 92 с.
3. План заходів з реалізації Національної стратегії безпечного і здорового освітнього середовища в Новій українській школі на 2021 рік. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1668-2020>
4. Стасенко О.А. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи у загальноосвітніх навчальних закладах: шляхи та перспективи. *Молодий вчений*, 2016. № 9.1 (36.1). С. 151–157.
5. Твердохліб Ж.О., Погребенник Л.І. Рухливі ігри для сучасної школи: Методичні матеріали. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 62 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-41>

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЕМОЦІЙНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Добровольська Л. П.

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Сьогодні, у добу соціально-економічних перетворень в нашій державі й водночас на фоні глобального погіршення стану довкілля проблема екологічної освіти дитини, у майбутньому – дорослої людини, є конче важливою та потребує обміркованих рішень від держави, закладів освіти, сім'ї та громадських об'єднань. Низький рівень екологічної культури людей, прагнення їх до збагачення, ігнорування морально-етичними та правовими нормами експлуатації природних ресурсів, їх недоцілнені